

Broederschap: van individueel naar groepsbewustzijn

– Joy Mills

Hoe vaak hebben in de afgelopen 125 jaar leden van de Theosophical Society niet de welbekende woorden herhaald: 'Het vormen van een kern van de Universele Broederschap der Mensheid...'? Maar wat is nu eigenlijk een 'broederschap'? Is het een soort algemene verzameling van mensen van allerlei nationale, etnische, religieuze en sociale achtergronden, een soort samengesmolten amalgaam van nietszeggende en vrijwel anonieme eenheden die op de een of andere wijze bij elkaar gekomen zijn in een los verband vanuit bepaalde gedeelde interesses? Of is het een groep uiterst individualistische gemotiveerde mensen die tot een bepaalde visie zijn gekomen en besluiten zich in te spannen om die visie werkelijkheid te laten worden? Of zijn er andere definities voor dit allesomvattende en vaak ontroerende begrip 'broederschap'?

Joy Mills is voorzitter geweest van de T.S. in Amerika en is international vice-president geweest.

Wanneer we onderzoeken wat er nu precies kan worden bedoeld met broederschap (als woord, begrip, ideaal, werkelijkheid of zelfs maar als motief voor het handelen), dan valt ons op dat er in onze hedendaagse wereld twee bewegingen lijken te zijn, die je met name bij jongere mensen ziet:

1. De eerste is een beweging in de richting van individuele ontwikkeling, een bewustzijn van hoe uniek je zelf bent, en vastbeslotenheid om 'jezelf' te zijn, wat dat ook moge betekenen. Er zijn de laatste jaren talloze boeken verschenen over zelf-ontwikkeling, het vinden van je eigen pad, het ontdekken van je eigen creativiteit, enz. Vaak heeft deze beweging geleid tot problemen van vervreemding, zelfs zelfdoding, eenzaamheid en veel vormen van psychotisch gedrag. Maar daarnaast heeft zij individuen ook de hoogste vervulling geschonken, ze uiterst creatief gemaakt en tot complete individualiteit geleid.

2. De tweede beweging leidde naar groepsdeelname, sociale betrokkenheid en handelen in dienst van de gemeenschap. Zoals dat ook bij de eerste beweging het geval was, leidde ook deze beweging zowel

tot problemen als tot positieve resultaten. Veel protestbewegingen, waartoe ook werkstakingen behoren, zijn gegroeid vanuit een zich verliezen van de individuele identiteit in een grotere beweging waarin het individu wordt meegesleept in een golf van emotionele opwinding zonder dat er (veel) bij nagedacht werd. Anderzijds zijn grote en nobele zaken tot stand gebracht door mensen die hun krachten bundelden om bepaalde doelen te bereiken: het stoppen van de wreedheid jegens dieren, de verklaring van de rechten van de mens voor de onderbedeelden, het protesteren tegen de doodstraf of werken aan het verwezenlijken van gelijke rechten voor allen.

Dit mag misschien een wat simplistische tweedeling tussen twee bewegingen lijken die in veel opzichten onze eigen wezenlijke dualiteit weerspiegelt, en wanneer we ze grondig zouden bestuderen zouden we midden in de gebieden van de sociologie, de ontwikkelingspsychologie en aanverwante onderzoeksterreinen terechtkomen. Ze sluiten elkaar echter niet wederzijds uit en zouden ook in onze eigen psyche herkend kunnen worden als (1) de behoefte aan persoonlijke bevrediging, aan het jezelf zijn en (2) de behoefte aan gezelschap, aan steun vanuit de groep, het verlangen om deel uit te maken van een groter ideaal.

Als we nu het cosmische perspectief erbij betrekken (om het onderwerp in een breder kader te plaatsen), dan kunnen we zien hoe Virginia Hanson in een uiterst diepzinnig artikel getiteld "Interactie tussen Individu en Groep", dat verscheen in het boek *The Universal Flame*, aantoonde dat 'de schepping van het universum een serie groepsprojecten was'. Tegelijkertijd waren de leden van die groepen - aangeduid met namen als Dhyani-Boeddha's, Dhyani-Chohans, de Elohim, Bouwers, Architecten, enz. - allemaal volledig Zelf-verwerkelijkte of geïndividualiseerde entiteiten, die volgens H.P. Blavatsky succesvol de menselijke en zelfs de mahatmische stadia van bewustzijn afgesloten hadden.

Blavatsky verwijst inderdaad naar deze collectieven in de volgende passages:

In de Esoterische filosofie is de Demiurg, of Logos, opgevat als de Schepper, slechts een abstracte term, een idee, zoals "leger". Evenals dit laatste de allesomvattende uitdrukking is voor een lichaam van actieve krachten of werkende eenheden -soldaten- is de Demiurg het kwalitatieve samenstel van een menigte Scheppers of Bouwers. (De Geheime Leer, deel 1, blz. 416, TUP uitgave)

De hele Kosmos wordt geleid, beheerst en bezield door een bijna eindeloze reeks Hiërarchieën van bewuste Wezens, die elk een taak hebben te volbrengen... (GL I, blz. 301)

Nu volgen in deze menigte natuurlijk vele van de eenheden simpelweg een soort automatische koers, zonder enige gedachte (of wat 'gedachte' genoemd kan worden) over wat zij aan het doen zijn, als iemand deze entiteiten al zo kan antropomorfiseren. Maar, zeker in de hoogste niveaus van de verscheiden 'Hiërarchieën van bewuste Wezens', moeten diegenen zijn die *weten* waarmee ze bezig zijn, aangezien ze (zoals we net zeiden) al door het mensenrijk heengegaan zijn oftewel zelf-bewustzijn hebben verworven. Dat dit zo is wordt ook bevestigd door HPB:

Iedere zogenaamde 'Geest' is óf een ontlichaamd of een toekomstig mens. Zoals allen, van de hoogste Aartsengel (Dhyani-Chohan) tot de minst bewuste 'Bouwer' (de lagere klasse van Spirituele Wezens), mensen zijn die eeuwigheden geleden leefden, in andere manvantara's, op deze of op andere gebieden, zo zijn de lagere semi-intelligente en niet-intelligente Elementalen allemaal toekomstige mensen. (GL I, blz. 304)

In *De Geheime Leer* wordt, zoals in alle theosofische literatuur, de nadruk gelegd op de ontwikkeling of evolutie van het bewustzijn. Bewustzijn is, zoals al vaak

gezegd is, een enkelvoudige term, nooit een meervoudbegrip. Dat wil zeggen dat het verwezenlijken of ontvouwen ervan altijd plaats vindt in een enkel bijzonder individu. Dit kunnen we gemakkelijk genoeg testen: we kunnen er nooit volledig zeker van zijn dat wat wij ervaren precies hetzelfde is als wat een ander individu ervaart. Communicatie maakt het ons mogelijk te vergelijken en als de vergelijkingen dicht bij elkaar liggen, trekken wij daaruit al snel de conclusie dat er sprake is van een gelijke ervaring; maar misschien is er hoogstens sprake van een gelijksoortige beschrijving.

We moeten een bewustzijn ontwikkelen dat tegelijkertijd uniek is voor elk individu én wederzijds ondersteunend en deelnemend. Het is deze parallelle ontwikkeling die zeker nodig is voor een werkelijke broederschap, of liever voor het verwezenlijken hiervan.

Aangezien je zou kunnen zeggen dat we ons, in zekere zin, aan het voorbereiden zijn op die aeonische toekomst wanneer we als Dhyan-Chohans of Logoi (bewust) zullen deelnemen aan het scheppen en onderhouden van een universum (dat doen we nu in zekere zin ook al, maar grotendeels onbewust), kan het nuttig zijn om te onderzoeken, zowel door middel van een projectie van ons voorstellingsvermogen als door een analyse van onze huidige situatie, wat er van ons verlangd kan worden bij het leren individuen te worden en tevens bij het leren samen te werken in groepen. Dit betekent dat we een bewustzijn moeten ontwikkelen dat tegelijkertijd uniek is voor elk individu én wederzijds ondersteunend en deelnemend. Het is deze parallelle ontwikkeling die zeker nodig is voor een werkelijke broederschap, of liever voor het verwezenlijken hiervan.

Hierbij kan men opperen dat de Hiërarchie van Adepten, de Innerlijke Broederschap, zoals zij vaak genoemd wordt, heel goed als ‘model’ of paradigma kan dienen voor deze tweevoudige ontwikkeling van het bewustzijn. Elk van de Adept Broeders (we hoeven slechts de manier van schrijven van de twee Mahatma’s KH en M te vergelijken om dit te bemerken) heeft zijn eigen unieke aard, zijn eigen individuele stijl als het ware, terwijl tegelijkertijd volkomen duidelijk is dat zij samenwerken voor hetzelfde doel. Hierover zou nog veel meer gezegd kunnen worden, maar als je de *Mahatma Brieven aan A.P. Sinnett* zorgvuldig bestudeert zul je er veel in vinden over hoe werkelijk Zelf-gerealiseerde individuen hun eigen uniciteit bewaren terwijl ze tegelijkertijd een ware broederschap vormen bij het vervullen van een gemeenschappelijk doel.

Er rijzen twee zeer wezenlijke vragen wanneer we proberen een onderzoek te doen naar de tweevoudige beweging in het bewustzijn die zowel individueel als groepsontwikkeling behelst. De eerste vraag die heel natuurlijk naar boven komt is: Wat is eigenlijk een individu? En de tweede moet dan wel luiden: Wat wordt er met een groep bedoeld? Pas wanneer deze twee vragen beantwoord zijn, kunnen we beginnen een omschrijving te geven zowel van de juiste relatie tussen individu en groep en omgekeerd als van de juiste relatie tussen individuen in een groepsituatie. We kunnen hieraan tussen haakjes toevoegen dat een analyse van deze vragen direct leidt tot een dieper begrip van het Eerste Doeleinde van de T.S., maar ook, en nog directer, betekenis heeft voor ons werk in de loges, studiecentra en andere groepsverbanden onder auspiciën van de T.S.

De Jungiaanse psychologe dr. Marie-Louise von Franz heeft een groep gedefinieerd als ‘een verzameling mensen die intellectueel en emotioneel met elkaar verbonden zijn en waarbinnen eenieder een bepaalde rol vervult’. Er zijn, zoals we weten, veel soorten verzamelingen van individuen: een massa b.v. die een toeval-

lige opeenstapeling van mensen kan zijn of een kliek, die vaak niets anders is dan een hele grote menigte die vanuit een emotie en instinctmatig bij elkaar gekomen is, soms opgezweept door een fanatieke leider. In vele opzichten is het fenomeen groep echter veel eenvoudiger te definiëren als het fenomeen individualiteit.

Laten we eens kijken naar het theosofische begrip van de mens als zevenvoudig wezen, met als evolutionair doel het ontwikkelen van een volledig bewustzijn op elk niveau of op elk gebied van onze zevenvoudige aard. We zouden kunnen zeggen dat, naarmate het bewustzijn zijn maximale potentie bereikt op een niveau van het ontwikkelingsproces, het zijn weg begint te zoeken op het volgende (van fysiek naar etherisch, van etherisch naar astraal, enz., waarbij het een ontwikkelingsproces volgt zoals dat in detail is uiteengezet in deel 2 van *De Geheime Leer*, wat echter gepaard gaat met enige verbaazingwekkende kenmerken wanneer deze beweging terecht komt op het *manasische* of mentale gebied). Tijdens deze beweging lijkt het voorgaande niveau waarbinnen het bewustzijn werkzaam was steeds objectiever te worden, terwijl het niveau waarop het thans werkzaam is voornamelijk subjectief blijft (b.v. we herkennen fysieke gewaarwordingen als contacten die we leggen met een objectieve wereld, terwijl onze gedachten als vrijwel geheel subjectief beschouwd worden in deze fase van onze ontwikkeling, ook al kunnen we intellectueel het feit accepteren dat 'gedachten dingen zijn').

Vanuit dit gezichtspunt is, wanneer we erkennen dat er op ieder niveau sprake is van een coördinatie van talrijke 'entiteiten' (HPB noemde ze 'levensatomen'), het verschijnsel van het functioneren als groep mogelijk in iedere fase van onze ontwikkeling. We hebben b.v. allang opgehouden ons zorgen te maken over de coördinatie van het totale vrijwel oneindige aantal 'levens' waaruit ons stoffelijk lichaam bestaat; meestal (tenzij er een ziekte optreedt) werkt elk deel in harmonie met

elk ander deel. Functioneren als groep is dus mogelijk in elke fase, al zullen de kenmerken ervan een weerspiegeling zijn van het niveau waarop het bewustzijn van de individuele eenheden waaruit de groep bestaat functioneert. Hier kunnen we weer het stoffelijk lichaam als voorbeeld nemen: we beschouwen het 'lichaam' als een enkele eenheid, in het bijzonder wanneer alles daarbinnen harmonieus werkt, maar in feite functioneert het alleen maar als eenheid onder optimale omstandigheden, d.w.z. wanneer ieder 'leven' (cel, orgaan, enz.) zijn eigen werk doet. Maar dat functioneren van het lichaam als groep oftewel eenheid lijkt op te houden wanneer een deel (orgaan of functie) niet goed werkt!

De groep wordt een oefenplaats voor het ontwikkelen van individueel bewustzijn en het ontwikkelen van individueel bewustzijn kan leiden tot het ontwikkelen van het functioneren als groep.

We zouden, analoog hiermee, kunnen zeggen dat een groep individuen op sociaal niveau volgens een zelfde soort patroon functioneert. De groep wordt dan een oefenplaats voor het ontwikkelen van individueel bewustzijn en omgekeerd kan het ontwikkelen van individueel bewustzijn leiden tot het ontwikkelen van het functioneren als groep. Er treedt een wederzijds effect op wanneer de ontwikkeling in evenwicht, harmonieus en doelgericht is. We ontdekken dan dat de groepservaring zijn plaats heeft binnen het patroon van het wekken van het individueel bewustzijn op elkaar opvolgende hogere niveaus, en op een zich steeds verder uitbreidende schaal. De uniekheid van het individu, die het resultaat is van de ontwikkeling van het bewustzijn een individu te zijn, valt samen met het groepsbewustzijn op een wijze waardoor zowel het individu als de groep wederzijds verrijkt worden. Dan ontstaat daaruit ware broederschap.

Om te begrijpen wat een individu precies is kunnen we misschien een opmerking in herinnering brengen van HPB. Waar zij schrijft over de twee hogere beginselen, Atman en Buddhi, maakt ze duidelijk dat deze twee (die bekend staan als de Monade, een enkele eenheid hoewel tweevoudig in structuur) ‘geen individualiteit kunnen hebben op aarde, tenzij er (a) het Denkvermogen, het Manas-Ego, is om zichzelf waar te nemen en (b) de aardse valse persoonlijkheid, oftewel het Lichaam van egogerichte verlangens en de persoonlijke Wil is om hen een basis te geven (SD II, p. 214). Meer specifiek verklaart ze: ‘Om de zevenvoudige mens te voltooiën, om aan zijn drie lagere beginselen de geestelijke monade toe te voegen...zijn twee verbindende beginselen nodig: *Manas* en *Kama* (GL II, blz. 86). Door middel van *kama-manas*, zou je dus kunnen zeggen, weerspiegelt en functioneert *ahamkara* oftewel het ‘Ik-scheppend’ vermogen van het Universeel Denkvermogen als individueel bewustzijn.

Individueel bewustzijn is in feite geworteld in en komt voort uit het Universele Denkvermogen.

Het is belangrijk op te merken dat individueel bewustzijn in feite geworteld is in en voortkomt uit het Universele Denkvermogen (*mahat* genoemd in de GL). Uit antropologische en psychologische studies weten we echter dat in primitieve samenlevingen het bewustzijn een groep te zijn beperkt is tot wat je zou kunnen noemen het zintuiglijk niveau, omdat er geen duidelijke grenzen zijn voor de individuele psyches waaruit de groep bestaat, geen duidelijk gevoel van individueel bewustzijn van ieder lid afzonderlijk aangezien zij zich slechts van hun identiteit bewust zijn als leden van een groep, clan, stam, enz. Bewustzijn gaat op dat niveau over in groepsbewustzijn zodat het individu schijnbaar niet buiten de groep kan functioneren.

Deze fase, die door de antropoloog L. Levy-Bruhl als *participation mystique* aangeduid werd, is door de Jungiaanse psycholoog dr. Esther Harding gedefinieerd als een fase die ‘te maken heeft met het projecteren van *onbewuste* inhouden op een omgeving, op mensen of op zaken of situaties, waarbij men ze behandelt als waren zij eigenschappen van het object en men ze niet herkent als zaken die iets te maken hebben met de eigen psyche van het individu, laat staan dat men ze beschouwt als zaken die werkelijk behoren bij een echt ik’ (*The I and the Not-I*, M. Esther Harding, blz. 42). ‘Het gevoel een individu te zijn’, zo vervolgt ze, ‘zal dus onvoldoende aanwezig zijn en heeft de anderen nodig om erkend te worden’ (idem, blz. 49). In zekere mate zijn we allemaal slachtoffers van deze situatie, vooral wanneer we ons niet bewust zijn van de mate waarin onze onbewuste projecties ons oordeel, onze reacties, en zelfs ons handelen beïnvloeden, in het bijzonder ten opzichte van anderen in de groepen waarvan we deel uitmaken. Een aantal psychologen heeft gesteld dat wanneer er mensen bij elkaar komen, ook al hebben ze de intentie een positieve en idealistische vereniging te vormen, het er maar al te vaak op uit draait dat alle negatieve eigenschappen in de individuen waaruit de groep bestaat moeilijkheden gaan veroorzaken. Als de individuen zichzelf niet bewust zijn van hun onbewuste projecties, d.w.z. wanneer zij zich niet bewust zijn van hun eigen reacties, dan kan zelfs de meest idealistische groep ertoe komen destructief te handelen. Hoe vaak is dit al niet binnen onze loges en studiecetra gebeurd! De positieve kant hierbij is dat we ons vaak bewust kunnen worden van onze projecties, de projectie van onze voor- of afkeuren, van onze vooroordelen, onze oneerlijke meningen, enz. doordat we ze als het ware gespiegeld zien binnen de groep. De groep zelf wordt tot een spiegel waardoor we zo’n bewustzijn bereiken en helpt zo het individu zijn bewustzijn te ontwikkelen tot een verder of dieper niveau van gewaar zijn.

Veel hangt af van de eerlijkheid van ieder individu binnen de groep om zijn of haar projecties onder ogen te zien, ze te erkennen en er dan verantwoordelijkheid voor te accepteren. Het proces kan tot een voortdurende schepping van hogere vermogens van bewust gewaar zijn leiden voor zowel het individu als, door middel van dat individu, voor de groep als geheel. Het is een proces waarin individuele groei de groei van de groep bevordert en omgekeerd. In zo'n situatie (loge of studiecentrum) is er een ware broederschap die ontstaat is vanuit de opwindende samen dingen te verkennen en te ontdekken. Ieder eenheid draagt creatief bij aan het geheel en het geheel wordt méér dan de som van de samenstellende eenheden.

Een belangrijk element om de groei van het individuele bewustzijn vast te stellen is de motiverende kracht die op het niveau van de persoonlijkheid verschaft wordt door *kama*, passie of verlangen, het dynamische aspect van de psyche. Het is *kama* dat ons maar al te vaak in moeilijkheden brengt, maar het kan ook de energie verschaffen om ons omhoog te stuwten. Het verlangen naar veiligheid kan er bijvoorbeeld toe leiden dat een individu gaat deelnemen aan een groep met een sterke leider, zodat de uitspraken van iemand anders gedachteloos worden gehoorzaamd, waarvoor we, zo lijken we te voelen, zelf geen verantwoording hoeven te dragen. Misschien vinden we het een tijdlang prettig om niet zelf verantwoordelijkheid te hoeven dragen, maar wanneer het bewustzijn niet meer genoeg heeft aan de mogelijkheden van zo'n groep, worden we gedwongen (misschien weer door *kama*) om ons verder te ontwikkelen. We beginnen vroegere waarden ter discussie te stellen; het denkvermogen is nu actiever en we erkennen dat we verantwoordelijkheid moeten aanvaarden voor onze eigen beslissingen. We hebben dan dus een stap gezet in de richting van een meer bewuste deelname binnen de groep.

Er is reeds gesteld dat groepsidentiteit op het niveau van *manas* of denkvermogen

een paar interessante kenmerken vertoont. Er is een leider, maar nu moet het een verkozen leider zijn, aangezien elk individu in de groep verantwoordelijkheid heeft aanvaard voor het welzijn ervan en daarom deelneemt aan de verkiezing. Daarmee worden conflicten niet voorkomen, maar nu probeert men door er goed over na te denken oplossingen voor te vinden, vaak door compromissen te sluiten. Vanuit dit niveau kunnen organisaties voor sociale verbetering in het leven geroepen worden (als voorbeeld kan, binnen de T.S., de groep een gemeenschappelijk doel vinden, ook al interpreteert men studiemateriaal verschillend, gericht op een of andere activiteit verbonden met de Theosofische Orde van Dienst). Dan wordt *manas* mede gekleurd door *buddhi* en conflicten op het zuiver *manasisch* niveau lijken makkelijker op te lossen. De groep zelf is gegroeid, terwijl tegelijkertijd de individuen daarbinnen zich op nieuwe wijze ontwikkeld hebben.

Elk individu binnen de groep is geheel zelf verantwoordelijk, rijp, zonder de invloed van passie, en de hele groep is effectief in zijn mededogen en bezorgdheid voor de mensheid als geheel.

Het lijkt erop dat de volgende stap in de evolutie een beweging zal zijn in zowel individueel als groepsbewustzijn in de richting van een nog dieper gewaar zijn van de ware betekenis van broederschap. We kunnen het zo stellen: wanneer de *manasische* impuls zichzelf volledig vervuld heeft, zal er een opening gemaakt worden voor een instroom van *buddhisch* bewustzijn en een nieuw organisatieprincipe zal zichtbaar worden. Elk individu binnen de groep is geheel zelf verantwoordelijk, rijp, zonder de invloed van passie (*kama*), en de hele groep is effectief in zijn mededogen en bezorgdheid voor de mensheid als geheel. Er kan geen mooier voorbeeld van deze volgende stap gevonden worden dan dat

wat ons gegeven is door de Broederschap van Adepten, de Hiërarchie van Hen die wij kennen als Mahatma's, Meesters van Wijsheid en Mededogen.

Groepsinteractie betekent het openstellen van het groepsbewustzijn voor grotere groei in wederzijds respect en begrip, omdat binnen ieder individu er een groei van bewustzijn is naar steeds weidsere perspectieven van mededogen en wijsheid.

Tot slot komt er nog een tamelijk paradoxaal feit naar voren uit onze beschouwing van de intieme relatie tussen het individu en de groep. Hoe meer het individu poogt zijn of haar eigen doelstelling naar voren te brengen des te afhankelijker hij of zij wordt van de groep als degene die uitgebuit moet worden en gebruikt om de eigen doelstellingen voorop te stellen. Maar hoe meer het individu zich inzet voor de doelstellingen en functies van de groep, daarbij zijn eigen vrijheid van denken bewarend en anderen aanmoedigend om dat ook te doen, des te meer hij zijn eigen individualiteit scherpt en definieert. In eerste instantie verliest hij, in zijn poging voor zichzelf meer plaats te claimen, alles wat hij zoekt, maar in tweede instantie, wanneer hij niet langer denkt aan zijn eigen belang, vindt hij zichzelf. Groepsinteractie, aldus gezien, betekent niet het oppoetsen van individuele ego's, maar juist het tegenovergestelde; het betekent het openstellen van het groepsbewustzijn voor grotere groei in wederzijds respect en

begrip, omdat binnen ieder individu er een groei van bewustzijn is naar steeds weidsere perspectieven van mededogen en wijsheid.

Als we, zoals in het begin gezegd is, aan het oefenen zijn voor een toekomst waarin we bewust zullen deelnemen aan het bouwen van universa, dan kan men stellen dat de T.S. een ideaal toneel is voor onze repetities. Niemand kan met succes oefenen zonder het gezelschap van andere meespelers in het toneelstuk, en de bewuste interactie van functies bepaalt voor iedereen het belang van zijn eigen rol. Hier op dit toneel zijn wij er om 'een kern te vormen van de Universele Broederschap der Mensheid', maar dat kunnen we alleen doen als we steeds dieper onderzoeken wat de wezenlijke aard is van die doelstelling in al haar implicaties en afsplitsingen. Want ons is gezegd dat 'de term "Universele Broederschap" geen holle frase is. De mensheid als geheel heeft het hoogste recht op ons... (want) ze vormt de enige veilige grondslag voor algemene zedelijkheid' (*Mahatma Brieven aan A.P. Sinnett*, brief 4, blz. 20). Onze verkenningstochten kunnen alleen ondernomen worden in een bewust leven vanuit dat ideaal, als individuen zowel als in groepen, in de voortdurende interactie tussen individueel en groepsbewustzijn door alle fases van bewuste ontwikkeling heen, waarbij de uitbreiding van het bewustzijn op elk niveau getest wordt op haar praktische uitwerking ten aanzien van het welzijn van de mensheid. Ja inderdaad, 'als het een droom is, dan is het tenminste een nobele droom voor de mensheid' en aangezien 'het de inspiratie vormt voor de *ware adept*', kunnen we geen minder doel nastreven.

Uit: *The Theosophist*, november 2000
Vertaling: LG